

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 6Co/496/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5112234546
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 07. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Miroslav Šepták
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2014:5112234546.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v právnej veci navrhovateľa: POHOTOVOSŤ, s.r.o., so sídlom Bratislava, Pribinova 25, IČO: 35 807 598, zastúpený spoločnosťou Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Grösslingova 4, Bratislava, IČO: 36 864 421, proti odporcovi: Slovenská republika, zastúpená Ministerstvom spravodlivosti SR, so sídlom Bratislava, Župné námestie 13, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, v konaní o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 27C/310/2012-43 zo dňa 18. decembra 2013, takto

rozhodol:

Rozsudok Okresného súdu Žilina č. k.27C/310/2012-43 zo dňa 18. 12. 2013
u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

z r u š

odôvodnenie:

Okresný súd napadnutým rozsudkom v celom rozsahu zamietol návrh navrhovateľa podaný v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Odporcovi náhradu trov konania nepriznal podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) z dôvodu ich neuplatnenia.

V odôvodnení svojho rozhodnutia súd prvého stupňa uviedol, že neboli preukázané základné predpoklady pre priznanie uplatnenej náhrady škody, a to tvrdený nesprávny úradný postup, príčinná súvislosť a ani vznik škody. Zdôraznil, že nedodržanie zákonných lehôt sa nepovažuje vždy a automaticky za porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Musí ísť o významné prieťahy v konaní, ktoré možno kvalifikovať ako zbytočné prieťahy, neefektívny postup. Rýchlosť a účinnosť súdneho konania je objektívne podmienená charakterom, ako aj právnou a faktickou zložitnosťou prejednávanej veci, ďalej správaním účastníkov súdneho konania a napokon aj činnosťou, resp. súčinnosťou štátnych a iných orgánov, ktoré sa zúčastňujú na súdnom konaní. V danom prípade išlo o exekučnú vec a súd mal rozhodnúť o žiadosti o udelenie poverenia v spotrebiteľskej veci. Vzhľadom na rozsiahlu právnu úpravu i judikatúru týkajúcu sa spotrebiteľských právnych vzťahov, išlo o prípad vykazujúci väčšiu zložitosť a náročnosť, predovšetkým tu bolo nevyhnutné skúmať rozhodcovské rozhodnutie. Okresný súd považoval za relevantnú aj skutočnosť, že sám navrhovateľ inicioval množstvo obdobných konaní, z ktorého dôvodu je možné akceptovať relatívne dlhšiu dobu trvania predmetných konaní.

Proti rozsudku okresného súdu podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ. Namietal, že v konaní došlo k vadám - účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, rozhodoval vylúčený sudca, súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav, neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené, rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Navrhovateľ namietal, že okresný súd konal v jeho neprítomnosti podľa § 101 ods. 2 O.s.p., hoci na to neboli splnené podmienky. Navrhovateľ totiž podal riadne a včas návrh na zrušenie pojednávania s uvedením dôležitých dôvodov. V žalobe upovedomil súd o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že sudcu, ktorému bola vec pridelená, treba vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci. Preto bolo nutné postupovať podľa § 15 a § 16 ods. 1 O.s.p. V tejto súvislosti poukázal na rozhodovaciu prax Krajských súdov v Trnave, Nitre a Prešove. Tiež poukázal na judikatúru Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva v oblasti zachovávanía práva na nestranný súd. Za takýchto okolností, s vedomím, že názor krajského súdu vo veci nestrannosti pre rozpor s rozhodovacou praxou iných krajských súdov, Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu neobstojí a navrhovateľ podal ústavnú sťažnosť pre porušovanie jeho práva na nestranný súd, nebolo a nie je prípustné, aby konanie pokračovalo ústnym pojednávaním, v ktorom vykonával úkony a rozhodol vylúčený sudca. V konaní bolo možné uskutočniť len také úkony, ktoré nepripúšťajú odklad. Ústne pojednávanie vo veci odklad pripúšťalo a nebolo neodkladným úkonom za danej procesnej situácie.

Okresný súd nemohol rozhodnúť vo veci samej, keďže v rovnakom čase bolo rozhodnuté o zamietnutí návrhu na prerušenie konania, proti ktorému rozhodnutiu navrhovateľ podal odvolanie.

V konkrétnostiach navrhovateľ uviedol, že súd sa dopustil viacerých omylov, keď konštatoval, že navrhovateľom namietané lehoty na vydanie rozhodnutia boli dodržané, avšak v odôvodnení prezentované časové úseky tomu nenasvedčujú. Koncepcia spravodlivého súdneho konania zahŕňa aj právo na kontradiktórne konanie, v ktorom strany musia mať možnosť nielen predložiť dôkazy nevyhnutné na podporu úspešnosti svojej žaloby, ale zároveň sa oboznámiť so všetkými predloženými dôkazmi alebo stanoviskami a vyjadriť sa k nim s cieľom ovplyvniť súdne rozhodnutie. Súd rozhodol bez toho, aby umožnil navrhovateľovi s cieľom ovplyvniť rozhodnutie všeobecného súdu vyjadriť sa k skutkovými a právnym otázkam veci. Navrhovateľ nebol oboznámený s obsahom dôkazov a prednesov, nemal možnosť sa k týmto dôkazom a prednesom vyjadriť a sám nemal možnosť navrhnúť dôkazy na podporu svojich protitvrdení. Kontradiktórnosť súdneho procesu sa neobmedzuje len na oprávnenie vyjadrovať sa k tvrdeniam protistrany, ale vzťahuje sa aj na rovnaké oprávnenie voči dôkazom, ktoré súd získal z vlastnej iniciatívy, pričom nie je ani dôležité to, či tieto skutočnosti boli známe iba jednej strane alebo žiadnej z nich.

Okresný súd nemohol rozhodnúť bez nariadenia pojednávania. Súd vykonal dokazovanie, ktorého obsah a rozsah si bez uvedenia akéhokoľvek dôvodu určil sám. Ak mal za to, že vo veci nie je možné pozitívne rozhodnúť, mal o tom informovať účastníkov a umožniť im vyjadriť sa. Súd vykonal dokazovanie listinami, ktorých pôvod nie je z odôvodnenia rozhodnutia poznateľný a nie je zrejmé, či šlo o listiny založené v exekučnom spise. Za dôkaz však v danom konaní môžu slúžiť len listiny založené v exekučnom spise, a to vzhľadom k faktu, že vec sa týka nesprávneho úradného postupu štátneho orgánu.

Ak odporca nereagoval na výzvu súdu, aby predložil písomné vyjadrenie k žalobnému návrhu, mal súd rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie.

K zamietnutiu návrhu na náhradu majetkovej škody odvolateľ poukázal na nepreskúmateľnosť rozhodnutia a nesplnenie povinnosti súdu podľa § 120 ods. 4 O.s.p. Pokiaľ súd konštatoval, že tu nevzniklo právo na náhradu nemajetkovej ujmy, tiež nepostupoval správne, keďže súd v dotknutom exekučnom konaní zjavne nevydal rozhodnutie v zákonom určenej lehote.

Odporca sa k podanému odvolaniu nevyjadril.

Krajský súd, ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.), preskúmal rozsudok okresného súdu v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 212 ods. 1 O.s.p. a bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. toto rozhodnutie podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. súd rozhodnutie zruší, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožní účastníkovi konania realizáciu procesných práv priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Musí však ísť o znemožnenie realizácie konkrétnych procesných práv, ktoré by inak účastník mohol pred súdom uplatniť a z ktorých bol v dôsledku nesprávneho postupu súdu vylúčený.

Ak súd prvého stupňa v konaní postupoval v rozpore s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku tým, že účastníkovi konania odoprel alebo znemožnil uplatnenie procesných práv, odvolací súd musí v každom prípade jeho rozhodnutie zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

V posudzovanej veci podal navrhovateľ návrh na začatie konania vo veci náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom súdu v exekučnom konaní v zmysle ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. V podanej žalobe navrhovateľ poukázal na dôvody, pre ktoré by mali byť vylúčení všetci sudcovia z prejednávania a rozhodovania veci a rozhodnuté podľa § 12 O.s.p. o prikázaní veci. Následne sa všetci sudcovia okresného súdu vyjadrili, že sa cítia byť vo veci zaujatí tak z dôvodov objektívnych, ako aj z dôvodov subjektívnych. Súčasťou spisu je aj „Predloženie veci podľa § 16 O.s.p.“, na základe ktorého mal byť spis zaslaný Krajskému súdu v Žiline; uvedené predloženie veci nadriadenému súdu sa však nerealizovalo.

V podaní zo dňa 10.9.2012 doručenému na okresný súd dňa 13.09.2013 navrhovateľ na výzvu súdu uviedol, že vo veci nepodal námietku zaujatosti podľa § 15a ods. 1 O.s.p., iba poukázal na potrebu postupu podľa § 12 ods. 1 O.s.p..

Okresný súd následne vo veci samej rozhodol, pričom k otázke navrhovateľom vznesenej námietky zaujatosti poukázal na vyjadrenie navrhovateľa, ktorý negoval vykonanie takéhoto procesného úkonu.

Podľa názoru odvolacieho súdu nebol postup súdu prvého stupňa vo vzťahu k otázke vylúčenia zákonnej sudkyne v súlade s procesnou úpravou. Okresný súd síce správne poukázal na stanovisko navrhovateľa, ktorý sa výslovne vyjadril, že námietku zaujatosti nepodáva, opomenul však zohľadniť fakt, že práve zákonná sudkyňa, ako aj ostatní sudcovia vyslovili svoju subjektívnu i objektívnu zaujatosť vo veci. Účastník netrval na vznesenej námietke zaujatosti, avšak táto okolnosť nemohla znamenať ponechanie vyjadrenia zákonnej sudkyne a všetkých sudcov okresného súdu (ktorí sa cítili byť zaujatí) bez náležitého vyhodnotenia zo strany nadriadeného súdu, ktorý je zo zákona povolaný podľa § 16 O.s.p. rozhodnúť.

Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) zároveň na druhej strane zahŕňa aj právo na to, aby právna vec účastníka nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). V zásade platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v možnosti zmariť hroziace riziko, že by vo veci mohol rozhodovať zaujatý a nie nestranný sudca.

Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci, obsahom tohto práva je však povinnosť súdu zaoberať sa každou námietkou zaujatosti, resp. vlastným zistením o vylúčení podľa § 14 ods. 1 a 2 O.s.p.

Európsky súd pre ľudské práva pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať na zreteľ aj ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, alebo účastníka konania, považujúceho sudcu za zaujatého, ale v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti,

resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či vyslovená obava je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či uvádzané okolnosti sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu, teda či je tu relevantná obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tiež pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu. Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavy, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatost', resp. vyjadrenie dotknutého sudcu dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať za oprávnenú.

Z judikatúry ESLP a Ústavného súdu SR možno vyvodiť, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať nezávisle a nestranne.

V posudzovanej veci vyjadrila zákonná sudkyňa, ako aj ostatní sudcovia svoju zaujatosť vo veci, ktorými skutočnosťami sa však prvostupňový súd nijako nezaoberal postupom podľa § 14 a nasl. O.s.p.

Ak súd prvého stupňa opomenul garantovať účastníkovi jeho základné procesné práva, potom si taký súd nespĺnil ústavne a zákonom vymedzenú povinnosť garantovať účastníkovi konania obsah základného práva na súdnu ochranu, právo na spravodlivú ochranu jeho práv a oprávnených záujmov. Z tohto dôvodu bol krajský súd nútený prvostupňové rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie, v ktorom dôjde k odstráneniu vytknutých pochybení v nadväznosti na vyššie formulovaný právny názor odvolacieho súdu.

V ďalšom rozhodnutí prvostupňový súd taktiež nanovo rozhodne aj o náhrade trov tak prvostupňového ako aj odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O. s. p.)

Rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 za, 0 proti.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.